

teaz gain, hainbat erreflesio jasotzen dira, ez ironiatik erabat aske, baina beti pertsonaia guztiekiko samurtasuna gailenduz.

Bizitzaren gertuko plano a bada *Gauak eta hiriak* nobelak ematen diguna, kronikaren arloan koka genitzakeen liburuek plano orokorrago eta objetiboago bat eskaintzen dute. Kronikaren hau, ez zen, duela gutxira arte, euskal literaturak gehiegi jorratutako bidea. Azken aldi honetan ordea, agertzen ari dira, banaka-banaka, hango eta hemengo lurraldeak ezagutu eta bertan bizitutakoak papereratzten dituzten hainbat lan, edozein irakurlerentzat atsegin direnak. Horren adibide dugu Iñigo Aranbarriren *Zapata-renoihana* liburua, autoreak Chiapas aldera eginiko bidaiaren fruitua, Mexikon bizi izandakoak bilduz, idazle eta kazetari bezala, baina Aranbarrik bere duen poesiari uko egin gabe, ikuspuntu hirukoitz horrek dituen kontraesan guztiekin. Idazleak berak aitortu zuenez, kontraesanik gabeko kronikak ez baitu deus balio.

Ulergaitza da nola egon den euskarazko kronikaren jenero a hain baztertua hainbeste denboraz, hain asimilagarria izaki liburu hauen irakurketa. Joan den urtean plazaratutako *Suena Belfasten* liburuaren arrakasta da horren lekuko. Ildo honen harian kokatu beharko genuke Jon Arretxe idazlea ere, dagoeneko irakurle fidel kopuru handi samarra duena, bidaiari bezain komunikatzaile fina, *Tuparen seme-alabak*, bere azken eleberriak izan duen harrera ona lekuko. □

IKUSKIZUNAK

IMANOL AGIRRE

ELIZA ROCK-DEABRUTOKI BILAKATU ZEN

Aspaldian izan nuen ametsa. Elizak ikuskizunentzako leku bilakatu ziren. Akustika ezin hobea, zutaberik gabeko espazio miresgarria, herriko kokapenik hoberena... Elizak areto apar-

tak dira eta garai batean horietaz baliatu ginen. 70eko hamarkadarekin oroitzen naiz. Zentsura eta errepresio gordina-
ren sasoieta hainbat elizatan aurkitu genuen babesleku. Eus-
kal musika berriaren hasiera haiek kristauen Jainkoaren be-
gipean eman ziren. Baina nork espero zuen bigarren milurtea-
ren atarian elizak otoizlekuari muzin egitea eta rockaren dea-
brukeriari altarea lagatzea. La Merced birjinaren etxea erabe-
rritu eta Bilborock bataiatu dute. Azken aldiotan Euskal He-
rriari zabaldu den aretorik harrigarrienetako bat.

Ekimena erakunde publiko baten eskutik dator. Alabaina, Bilboko Udalak ez zuen oso iragan gogoangarririk. Liburuak e-
rretzea eta Gaztetxea bortizki ixtea aurki ditzakegu bere kul-
tur *curriculumean* eta hauek ziren, besteak beste, aginkeria luze baten adierazleak. Gaur, berriz, zur eta lur utzi gaituzte eli-
za horren berregitearekin. Ez du Gaztetxearen lekua beteko, ku-
deaketa publikoa eta kudeaketa autonomoa antolaketaren bi muturretan kokatzen baitira, baina, talde askori emango dio-
te jotzeko edota antzetzeko aukera.

Estreinaldia esanguratsua izan da. Hiriko rock talde zen-
baitek CD bat grabatu dute zuzen-zuzenean kanta ezagun ba-
tzuen moldaketak bilduz. Hasiera ezin hobea zirudien arren ku-
deaketa publiko delako horrek behaztopo egin du estraineko-
z. *Escupe al alcalde (Txistua bota alkateari)* Cicatrizen kanta eza-
gunak Johnny Control taldearen eskutik lehenengo penitentzia
ekarri du. Ez dute horrenbeste onartu eta aldatu behar izan-
go dute. Badirudi *Mucha policia poca diversión (Polizia lar dibe-
rsio gutxi)* izango dela ordezkoa. Dena ez daiteke zeruko hodeiak
bezain gozoa izan. Espero dezagun zentsura ez nagusitzea ho-
rren itxura ederra duen egitasmoan.

Bilborock izan daiteke aitzindari euskal aretoen mugidan. Entsaio-gelak, jotzeko baldintza tekniko guztiak eta gainera, do-
kumentazio-gune interesgarri bat. Pablo Cabeza kazetariak
prestatu duen lan informatikoa ez da ahuntzaren gauerdiko ez-
tula. Euskal Herriko musikaren historiak ez du erreferentzia
askorik eta Bilborock-ek eskaintzen diguna kontuan hartzekoa
izango da. Dena den, ezinbesteko ikusten dugu euskaldun
musikaren hutsune nabariak betetzea.

Bilborøk, Kafe Antzokia, La Fundicion, Palladium... azken bolada honetan Bilbo ikuskizunentzako paradisia dugu. Eki-men ezberdinen kemenari esker zirkuitu alternatiboek badute non plazaratu eta honek hiriari berezko nortasuna eman dio. Euskal Hiriari herdoilaren tristezia barik, eman berriko pintura-usaina dario.□

LA FUNDICION DANTZAN ARI

Aurreko udazkenean zabaldu ziren La Fundicion areto berriaren ateak. Espazio ttipia da (175 jezarleku) baina arras egokia formato txikiko ikuskizunentzat. Dantza garaikidea dute programazioaren ardatz (Hau dela eta, dirulaguntza publiko bakarra jasotzen dute) eta honez gain, antzerkia, musika, opera, ume-ikuskariak, bideoaldiak, ikastaroak, erakusketak... plazaratzen dituzte. Areto berriaren kokapenak zer esana ematen du, ezkerraldean Guggenheimi eta eskumaldean Euskalduna Jauregiari begira baitago. Bi erraldioen artean, itsasadarra erdian izanik, David txikia. Erraldoiak amaitzeke, La Fundicion zazpi hilabeteko martxan.

Bilboko geroari aurre eginez areto honek duen egitarauari ezinbesteko deritzogu. Hiri baten kulturgintzan ikuslego urriak izan behar du bere lekua eta zazpi hilabeteren buruan areto honen kudeatzaileak baikor daude. Leku-aldaketa gainditu ostean ikuslego iraunkorra berriro eratu dute.

Damian Muñoz, euskal koreografo berrien erakusketa... dantza esparruan eta Karraka, Gorakada, Kukubiltxo, Basauriko Eskola... antzerki arloan izan dira euskal islada programazioan, baina honezaz gainera, Parisek, Bartzelonak, Madrilek eta Galiziak, besteak beste, izan dute ordezkariak La Fundicion-eko eszenatokian. Ikuskizunak gertu-gertutik sentitzeko espazio honek erakunde publikoen laguntza gehiago mereziko luke. Baina ibaiatz bestaldera joan dira gure sosak.□

ANTZOKIAN KAFA GERO ETA ARROTZAGOA

«Asmo ederrak maldan behera amildu dira» zioen Oñatiko kantagileak. Ez dakigu kanta hau Kafe Antzokiko bafletatik entzun denentz baina Bilboko euskal gunea eratzeko sortua zen antzokiaren egoera deskribatzeko esaldirik biribilena iruditzen zaigu. Erdarak euskarari zegokion espazioa bereganatu duela antzematen dugu.

Lan-arazoez gain (100 lanpostu agindu zuten, benetan 25 bat sortu eta estraineko urtean 22 kaleratu), ikuskizunak gero eta arrotzagoak dira. Urte honen hasierako lau hilabetetan % 40a baino ez da euskaraz programatu. Musikari dagokionez (hauze baita Antzokiko ikuskizunen ardatza), % 30a baino ez. Beraz, dagoeneko erdara nagusitu da oholtzaren gainean. Bezeroen giroari buruzko azterketa orriotan dudan idazkideari, Kike Amonarrizi, utziko nioke. Dena dela, alde zurretik suma dezakegu ostiraletan eta larunbatetan giro erabat erdalduna bizitu dela.

Kafe Antzokia Euskal Herriko eta Espainiako musika-gelarik garrantzitsuenetako bat da, biran dauden nazioarteko musikagilerik hoberenak ikusteko aukera ematen baitu. Nils Lofgren, Bruce Springsteen-en eta Neil Young-en gitarrajolearen kontzertua honen adibiderik ederrena izan zen. Iparramerikar lagun apal honek apirilean eskaini zuen emanaldi akustikoa denbora luzez bihotzean gordeko dugun horietariko bat izango da. Musikari aparta leku liluragarri batean. Ahaztezina. □

PALLADIUM, NEW YORK-ETIK BILBORA

Palladium Live music & Dance Club-ek Kafe Antzokia ireki zen sasoi berberean zabaldu zituen ateak. New York-eko pub askok bezalaxe, eszenatoki txiki bat du eta bertan musika-emanaldi ugari plazaratzen dira. Izena, hain zuzen ere, 60ko hamarkadan etxeorratzen hiriburuan itzal handia izan zuen beltzen klub batena da. Palladium-ek, beraz, hiri-giro horretan murgildurik, musika alternatiboari espazioa eman nahi dio.

Apirilean, esaterako, emakumezko bi boskote izan dira: Asturiaseko Udershakers eta Leongo Best Tias. Gaurko balizko modernoak espainiarrek ingelesa hartu ote dute berbatzat? Palladium-en honela dirudi.

Eraz ikus daiteke musika-gela honen ikusmira ez dela euskal labela. Los Ronaldos, Corcobado edota Australian Blonde izan baitira apirileko izarrak. Eszenatokiaren neurri eskasak eta pub honek dituen zutabe anitzek lekuaren espazioa mugatzen dute. Hala ere, oztopo guztiez gain, ekimen honi esker ere Euskal Hiria gaua disdiratsua da. □

SOZIOLINGUISTIKA

KIKE AMONARRIZ

100

Zorionak *Jakin!*

Abesti bat aukeratuz gerotan «Meritua, meritua...» aukeratu beharko genuke. Ez da meritu txikia, hainbeste urtetan, horrelako kultur proiektu bati eutsi eta etorkizunari aurre egiteko borondatea eta ilusioa mantentzea.

Soziolinguistikaren kronikatxoak izan nahi luketen lerrootatik, *Jakin* aldizkariak euskalgintzari eta euskal soziolinguistikari urte hauetan guztietan eginiko ekarpena azpimarratu nahi nituzke.

Euskarazko pentsamenduaren akuilu, plaza, bilgune eta bozgorailu izan da *Jakin* urte hauetan guztietan. Nahikoa barkarti hasitako ibilbidean, bidelagun berriak ere sortu izan zaizkio; espezializatuagoak, hainbat erakundek bideratutako lanaren hedabideak... Batzuek irauin dute, beste batzuk sortu eta desagertu egin dira... *Jakin*-ek berriz lortu du denbora horretan bere lekua finkatu eta iraunaraztea.